

Miljø- og Fødevarerklagenævnet

(Sendt elektronisk via klageportalen)

Vingsted, den 18. marts 2021

KLAGE – ID 1019818

Klage over Kalundborg kommunes afgørelse om vandindvindingstilladelse til Kalundborg Vandforsyning A/S, til indvinding af grundvand fra Deigvad Syd kildeplads ikke er VVM-pligtig – sags. nr. 326-2020-3817 med klage ID 1019818:

Danmarks Sportsfiskerforbund påklagede den 22. Februar 2021 Kalundborg kommunes afgørelse med en foreløbig klage. Her følger en udførlig klage.

Danmarks Sportsfiskerforbund er af den overbevisning, at vandindvindingen fra Deigvad Syd kildeplads sammen med anden indvinding af grundvand og overfladevand i området, vil have en negativ påvirkning af miljøtilstanden i Bregninge Å, der er en del af habitatområderne H 137 Store Åmose, Skarre Sø og Bregninge Å samt i habitatområde H 138 Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken.

Naturligvis skal borgere og virksomheder i Kalundborg kommune have adgang til rent drikkevand og velegnet produktionsvand, men det skal ske, så der ikke sker en væsentlig negativ påvirkning af den natur vi er forpligtiget til at beskytte og værne om.

Afgørelsen fra Kalundborg kommune

Kalundborg Kommune giver tilladelse til, at Kalundborg Vandforsyning A/S, indvinder op til 600.000 m³ grundvand per år fra Deigvad Syd kildeplads.

Tilladelsen gives med vilkår om, at der laves en løbende overvågning for at sikre, at der ikke sker en negativ påvirkning af den våde natur og hydrologien omkring Bregninge Å.

Det første år, må der indvindes 300.000 m³ vand, hvorefter indvindingen, gradvist og efter aftale med kommunen, kan stige til 600.000 m³ over de efterfølgende år, hvis der ikke er set nogen påvirkning af vandløbshydrologien, og under forudsætning af, at årene kan betragtes som repræsentative (normaltår).

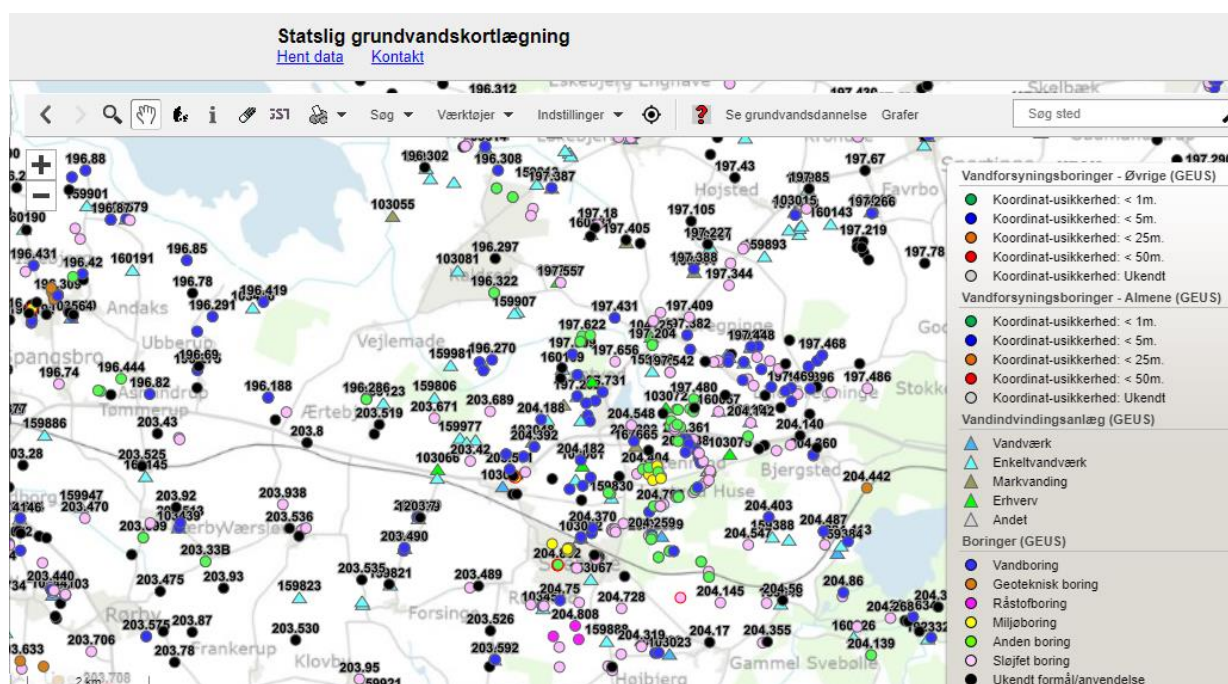
Danmarks Sportsfiskerforbund påklager afgørelsen fordi:

- Der overordnet mangler en strategisk miljøvurdering samt en habitatskonsekvensvurdering.
- Der ikke i tilstrækkeligt omfang er medtaget alle vandindvindinger, der påvirker Bregninge Å, H 137 samt H 138 (den kumulative effekt).
- Der er ikke foretaget egentlige konsekvensberegninger for indvindingens påvirkning af vandføringen i Bregninge Å.
- Der er uklarhed om antallet af målestationer i Bregninge Å.
- Der er ikke medtaget vilkår fra tidligere tilladelse til vandindvinding (Tissø 1996).
- Det bør fremgå af tilladelsen, hvad der skal iværksættes, hvis der sker en negativ påvirkning af vandføringen i Bregninge Å udover hvad årstidsvariationerne kan forklare.

Den kummulative effekt

Danmarks Sportsfiskerforbund finder en øget indvinding vil påvirke vandføringen i vandløbene i området. De fire borer ligger tæt på vandløb i et opstrøms område, hvor grundvandet bevæger sig opad mod vandløb eller andre recipienter.

Der indvindes en del grundvand i oplandet til Bregninge Å. En øget indvinding, vil betyde en mindre afstrømning til vandløbet, hvor grundvandet ellers ville ende.

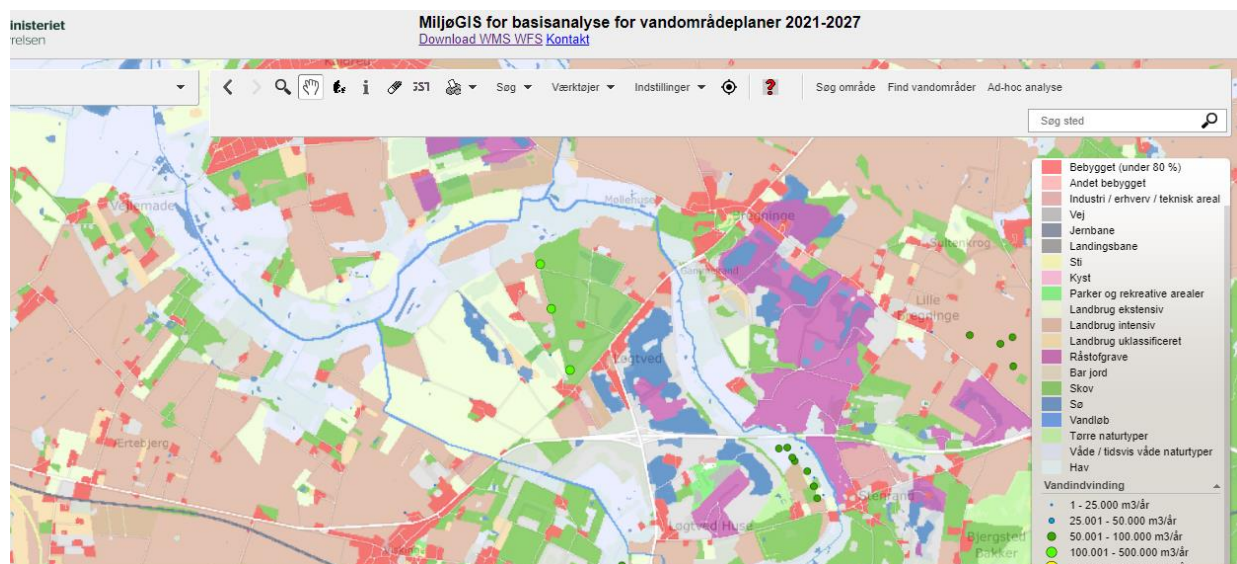
MiljøGIS – Statslig grundvands kortlægning.

Der pågår en del råstofindvinding i området samt indvinding af overfladevand fra Tissø, begge dele påvirker hydrologien i området, hvilket ikke fremgår af Kalundborg kommunes væsentligheds-vurdering. En vurdering, der omhandler Natura 2000-område nr. 156, hvori kun indgår H 137. Hvilket må betyde, at indvindingen ikke er vurderet i forhold til habitatområde H 138, hvilket DSF finder er en mangel i Kalundborg kommunes afgørelse.

Kalundborg kommune konstaterer i Bilag 7 VVM Screeningsskema pkt. 40, at modelberegninger af den ansøgte indvinding, viser en acceptabel påvirkning af det terrænnære grundvand også i forhold til en kumuleret effekt.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener ikke dette er godt nok. Der er tale om en eventuel påvirkning af vandløb, der er med i vandområdeplanerne (vandrammedirektivets beskyttelse) samt i habitatområde H 137. Dele af Bregninge Å og Deigvad Å er udpeget som habitatnaturtypen Vandløb med vandplanter (type 3260). Derfor skal Kalundborg kommune både godtgøre – uden videnskabelig tvivl og med bedste viden, at der ikke sker forringelser i de 2 vandløb, samt at udpegningsgrundlaget er i gunstig tilstand. Herunder at der ikke sker en negativ påvirkning af habitatområde H 137, med en indvinding af 600.000 m³ grundvand fra Deigvad Syd kildeplads.

MiljøGis – råstofgrave og vandindvinding i området omkring Bregninge Å.

40. Er der andre lignende anlæg eller aktiviteter i området, der sammen med det ansøgte må forventes at kunne medføre en øget samlet påvirkning af miljøet (Kumulative forhold)?

Der er andre kildepladser i området. Modelberegninger af den ansøgte indvinding viser en acceptabel påvirkning af det terrænnære grundvand, også i forhold til en kumuleret effekt. Der er udlagt råstofinteressesområder og råstof graveområder på begge sider af Bregninge Å tæt på kildepladsen

Bilag 7 VVM Screeningsskema pkt. 40

Mangler konsekvensberegninger for påvirkning af vandføringen i Bregninge Å.

Indvindingen foregår fra dybe borer, og det kan sandsynligvis forventes at en del af det ekstra grundvand trækkes fra andre magasiner, hvor nedsivningsoplandet ligger i andre områder, særligt fordi der også indvindes under lerlag.

På MiljøGis – Statslig grundvands kortlægning, fremgår det at oplandene viser, at der trækkes vand fra magasinerne under vandløbene, men der er ikke i tilladelsen nogle egentlige konsekvens beregninger i forhold til vandføringer, hvilket er en mangel.

Af tilladelsen fremgår, at hvis der sker en ændring i vandføringen skal vandværket nedsætte mængden af indvundet grundvand efter aftale med kommunen. Dette burde sikre, at der ikke indvindes for meget grundvand, men det kræver at monitoringen gennemføres omhyggeligt. Da der er tale om sænkninger af vandspejlet på ca 6-10 meter ved prøvepumpninger i borerne, kan der pga. trykforskellen trækkes vand ned fra de øvre magasiner, især fordi der i oplandet findes en del øvre højtliggende sandmagasiner uden ler dække ved f.eks. 204.430.

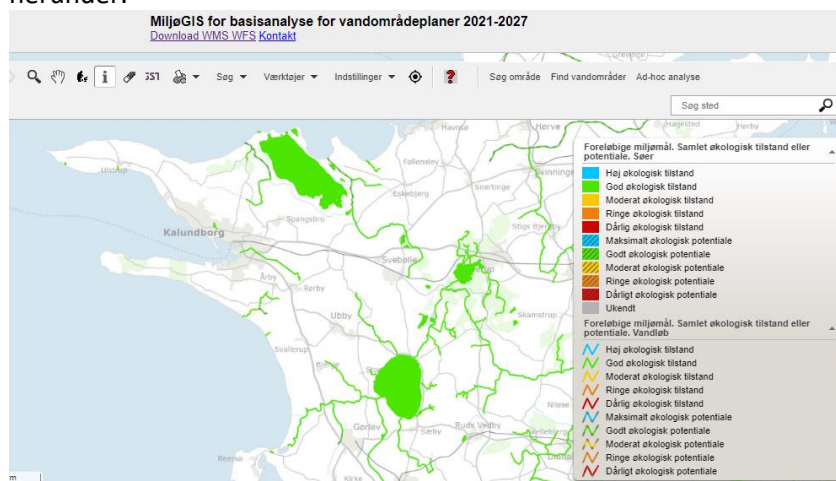
I Lov om vandplanlægning (LBK nr. 126 af 26/01/2017) med tilhørende bekendtgørelser fastsætter miljømål, indsatsprogrammer og overvågning for at forebygge forringelse af målsatte vandområder (overfladevand og grundvand) og opnå god tilstand for vandområderne.

I Lov om vandplanlægning er udmøntet i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Heri fremgår i § 8, at myndigheden ikke kan give tilladelse til aktiviteter, der medfører forringelse af tilstanden for vandområder, eller hindrer, at miljømålene kan opnås.

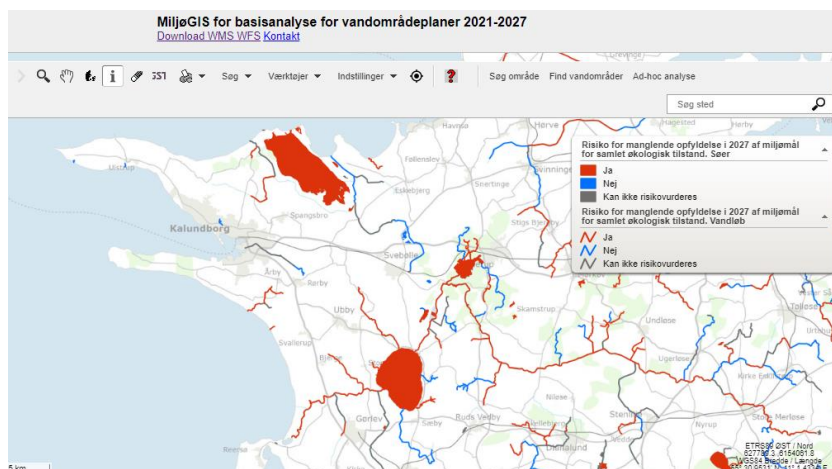
Danmarks Sportsfiskerforbund er usikker på om der ikke allerede nu er tale om en negativ påvirkning af det hydrologiske regime ved de aktiviteter der pågår. Sker der med de nuværende indvindinger allerede en forringelse af tilstanden i Bregninge Å.

I vandområdeplanerne er områdets søer og vandløb udpeget med miljømålet god økologisk tilstand. Strækninger af Bregninge Å er dog målsat med målet godt økologisk potentiale.

Som det fremgår af risikovurderingen i Basisanalysen for vandområdeplanerne 2021-27 er der risiko for manglende målopfyldelse i 2027 for flere vandløb og søer i området, dog ikke Bregninge Å. Se herunder.

Miljømål for vandløb og søer i Kalundborg kommune

Risiko for manglende målopfyldelse i vandløb og søer i Kalundborg kommune

Hovedparten af Danmarks vandløb har en målsætning, der hedder god økologisk og kemisk tilstand. Den økologiske tilstand afgøres ved at måle på smådyr, vandplanter og fisk. Et vandløb er i god økologisk tilstand for smådyr, når det ligger i faunaklasse 5 på en skala fra 1 til 7. Der er lignende indeks til vurdering af, om målet er opfyldt for vandplanter og fisk.

Et ørredvandløbs miljøtilstand kan nu bedømmes ud fra et særligt "Ørredindeks, DFFVØ" (Dansk Fiskeindeks For Vandløb - ørredindekset). Den naturlige bestand af ørredyngel om efteråret bruges til at vurdere, om et naturligt gydevandløb har en god miljøtilstand. Kravet til et ørredvandløb er normalt "god økologisk tilstand".

Herunder er indsat et screenshot fra Ørredkortet fra DTU-Aquas Fiskepleje.dk. Link:

<https://kort.fiskepleje.dk/>

Dette viser at i Kalundborg kommune er miljømålet for fisk langt fra opfyldt i stort set alle vandløb. Derfor tror Danmarks Sportsfiskeforbund at der uagtet kortet ovenfor, er risiko for manglende målopfyldelse for fisk i Bregninge Å i 2027.

Danmarks Sportsfiskeforbund har tidligere henvist til at der er risiko for manglende målopfyldelse i 2027 i Kalundborg kommunens vandløb (og søer). Den store indvinding af grundvand, overfladevand samt indvinding af råstoffer, kan have en negativ effekt på vandføringen i Kommunens vandløb. Vi siger ikke det er årsagen, men det kan ikke udelukkes.

I forbindelse med en ny råstofindvinding ved Bregningegård fik Kalundborg kommune udarbejdet Strategisk miljøvurdering og VVM-redegørelse i 2009.

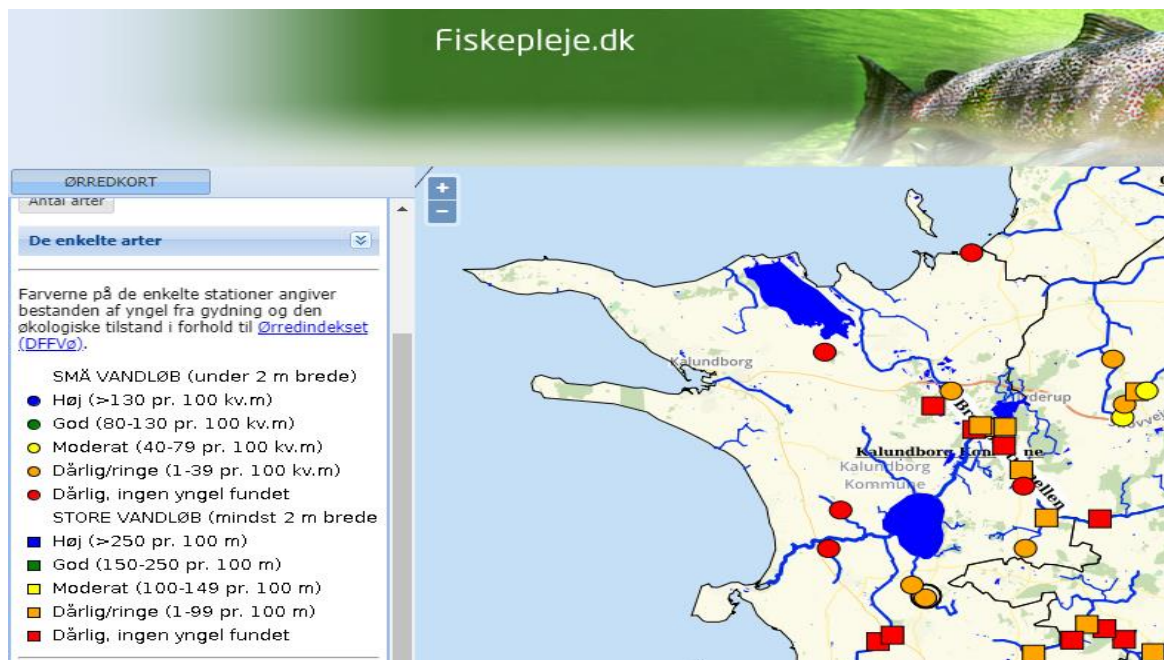
Af dene fremgår det på side 19:

De indirekte effekter af en nedsat tilførsel af vand til Bregninge Å kan kun vurderes kvalitativt, da der mangler data om åens tilstand og grunden til den manglende målopfyldelse.

Hvis ikke der forefindes egnede data, skal egnede aktuelle data tilvejebringes for indvinders regning. I basisanalysen i henhold til vandrammedirektivet peges på risiko for manglende målopfyldelse som følge af dårlige fysiske forhold (uddybning, hårdhændet vedligeholdelse og regulering), kvantitative hydrologiske forandringer (som følge af vandindvinding) og påvirkning med næringsalte (spredt bebyggelse og/eller regnbetingede udløb).

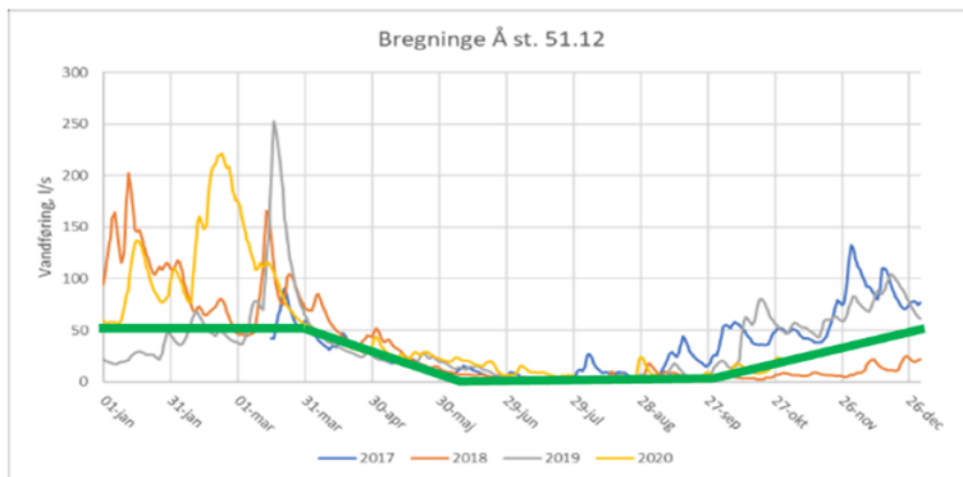
Det vurderes på det foreliggende grundlag, at indvindingen af råstoffer under grundvandsspejlet i det beskrevne omfang ikke vil have væsentlige påvirkninger af vandføringen i Bregninge Å.

(Min understregning.)

Ørredkortet fra DTU-Aquas Fiskepleje.dk. Link: <https://kort.fiskepleje.dk/>

Det fremgår af Kalundborg kommunes tilladelse Bilag 3 – **Styringskurve og vandføring i Bregningen Å** at vandløbet fra primo juni og til ultimo september vil have en minimal vandføring i st. 51.12.

Fra Bilag 3 – Styringskurver og vandføringen i Bregning Å.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener derfor, at der burde være foretaget en Startegisk Miljøvurdering samt en habitatkonsekvensvurdering af den samlede påvirkning af Bregninge Å, inden der blev givet tilladelse til indvinding fra Deigvad Syd kildeplads.

Der er uklarhed om antallet af målestationer i Bregninge Å.

I tilladelsen fremgår at der er 1 målestation i Bregninge Å, mens det af VVM screenings-skema bilag 7, er beskrevet at der er 2 målestationer.

Der blev i 2017, etableret 8 korte overvågningsboringer i området for at måle den naturlige variation i det øvre grundvandsspejl, uden påvirkning fra vandindvinding.

Boringerne er sammen med en række indvindingsboringer og en vandstandsstation i Bregninge Å, blevet pejlet siden. Resultaterne har vist, at vandstanden i de korte boringer og i Bregninge Å, følger den samme årstidsvariation /14/.

Fra tilladelsen

42. En beskrivelse af de tilpasninger, ansøger har foretaget af projektet inden ansøgningen blev indsendt og de påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, forebygge, begrænse eller kompensere for væsentlige skadelige virkninger for miljøet?		• Online overvågning af Bregninge Å ved 2 vandløbsmålestationer.• Grundvandsmodel til simulering af indvinding og afledte påvirkninger opstilles for hele kommunen.• Overvågning af det terrænnære grundvandsmagasin i 8 strategisk placerede boringer

Fra bilag 7 VVM-screening

Danmarks Sportsfiskerforbund finder der er behov for flere målestationer i Bregninge Å, samt behov for en nøjere overvågning. Som det tidligere er nævnt, er der indikationer på en væsentlig negativ påvirkning af vandløbet allerede inden ibrugtagning af Deigvad Syd kildeplads.

Der er ikke medtaget vilkår i tidligere tilladelser til vandindvinding (Tissø 1996).

I forbindelse med en tilladelse givet af Vestsjællands Amt (1996) om øget vandindvinding af overfladevand fra Tissø, fremgår det af tilladelsen at der er en kobling mellem vandindvindingen i oplandet til Bregninge Å og hensynet til indvindingen af overfladevand fra Tissø. (Bilag 1.)

Hvis der i 1996 var en kobling forstår DSF ikke at denne ikke eksisterer i dag. Dette forhold er ikke nævnt i tilladelsen.

Herunder er indsat klip fra tilladelsen fra Vestsjællands Amt:

Beskrivelse af enkelte vilkår

De enkelte vilkår uddybes og begrundes herunder.

Vilkår om indvindingens mængde og formål (vandforsyningslovens § 22 stk. 3 og 4)

Vilkår om indvindingsmængde, indvindingsformål og timekapacitet skal fastsættes i medfør af vandforsyningsloven. Indvindingsmængde og -formål imødekommer ansøgningen (vilkår 1 og 2).

Tilladelsen forudsætter dog, at indvindingen i Habitatområde 137 (oplandet til Bregninge Å) reduceres. I høringssvaret fra Skov- og Naturstyrelsen (se side 6) er reduktionen fastsat til halvdelen af den forøgede indvinding fra Tissø. Det krav er indført som vilkår 1.1 i denne tilladelse. Vilkåret tager udgangspunkt i de hidtil gældende tilladelser til indvinding af overfladevand fra Tissø (3 mill. m³/år) og indvinding af grundvand i oplandet til Bregninge Å (3 mill. m³/år) - i alt 6 mill. m³/år. I vilkåret defineres den tilladte indvinding fra Tissø afhængigt af Kalundborg vandforsynings indvinding i oplandet til Bregninge Å (Dejgvadindvinding). Kalundborg vandforsyning må fra Tissø indvinde de allerede tilladte 3 mill. m³/år plus det dobbelte af forskellen mellem vandforsynings faktiske indvinding og - tilladelse i oplandet til Bregninge Å.

Udnytter vandforsyningen et år for eksempel kun 2,5 mill. m³ af indvindingstilladelsen i oplandet til Bregninge Å, så er der en forskel mellem tilladelse og faktisk indvinding på 0,5 mill. m³. Der må så fra Tissø indvindes 3 mill. m³ + 2·0,5 mill. m³ = 4 mill. m³. Det giver i alt 6,5 mill. m³ fra de to indvindingsområder.

Udnytter vandforsyningen derimod 2 mill. m³ af indvindingstilladelsen i oplandet til Bregninge Å, så må vandforsyningen indvinde 5 mill. m³/år fra Tissø - i alt 7 mill. m³. I perioder med særlig lav vandstand i Tissø kan vandforsyningen hente en del af den mistede indvindingsmulighed i oplandet til Bregninge Å.

Afhængigt af samlet indvindingsmængde og tørkens varighed kan vandforsynings behov dækkes ved at konvertere behov fra grundvand til overfladevand.

Vilkår i tillæg til indvinding af overfladevand fra Tissø (Vestsjællands Amt 1996)

Det bør klart fremgå af tilladelsen, hvad der skal iværksættes, hvis der sker en negativ påvirkning af vandføringen i Bregninge Å

Fra tilladelsen, med mine understregninger:

Hvis overvågningen viser, at indvindingen er årsag til variationer i det terrænnære grundvand eller vandløbs-afstrømningen i Bregninge Å, som går ud over den naturlige årstidsvariation, meddeles dette straks til Kalundborg Kommune, og det aftales, om der skal foretages ændringer af indvindingsstrategien eller laves andre kompenserende tiltag, som f.eks. kompensationsudpumpning der kan sikre en naturlig minimumsvandføring til Bregninge Å.

DSF finder som tidligere nævnt at 1 målestation i Bregninge Å (eller 2) ikke er tilstrækkeligt. Desuden har vi set uheldige eksempler fra andre kommuner på Sjælland, hvor et vandløb løb tørt for vand i forbindelse med råstof- og grundvandsindvinding, uden der blev skredet ind.

Derfor må der stilles vilkår om at hvis overvågningen viser at vandløbsafstrømningen nærmer sig et fastsat minimum, skal indvindingen stoppe og der skal foretages de nødvendige kompenserende tiltag.

Der blev i 2017, etableret 8 korte overvågningsboringer i området for at måle den naturlige variation i det øvre grundvandsspejl, uden påvirkning fra vandindvinding.

Boringerne er sammen med en række indvindingsboringer og en vandstandsstation i Bregninge Å, blevet pejlet siden. Resultaterne har vist, at vandstanden i de korte boringer og i Bregninge Å, følger den samme årstidsvariation.

DSF finder ikke dette overraskende, men hvad sker når indvindingen starter?

Der er desuden stillet vilkår om, at der etableres to til tre korte monitoringsboringer ved Deigvad Nord kildeplads, filtersat i det terrænnære grundvand. Det skønnes nødvendigt, for at kunne vurdere eventuelle akkumulerede effekter og de samlede indvindingspåvirkninger fra kildepladserne.

Hvad gør Kalundborg kommune, hvis det viser sig der er akkumulerede effekter, som DSF tror der er med de foreliggende data. Burde det ikke undersøges med nuværende påvirkninger, inden der gives en ny tilladelse?

Bilag 8 Væsentlighedsvurdering

Væsentlighedsvurdering af fornyet vandindvinding fra kildepladsen Deigvad Syd i forhold til Natura 2000-område nr. 156

Af denne fremgår følgende:

Den samlede indvinding fra kildepladsen Deigvad Syd og de tre andre kildepladser nedstrøms Bregninge Å (Deigvad Nord, Løgtved og Sultenkrog kildepladser) vil efter det ansøgte ligge på ca. 2,8 mio. m³/år, hvilket svarer til den indvinding der fandt sted i perioden 1999-2003.

Det fremgår dog af de målinger, som Kalundborg Forsyning ligger inde med fra den tidligere indvindingsperiode og senest har genoptaget med monitoringsprogrammet opstillet i forbindelse med fornyet indvinding, at der ikke findes en kobling mellem det terrænnære grundvandsspejl og det dybereliggende (primære) magasin, hvor der førhen har været indvundet og fremover planlægges at indvinde vand:

Vandstand og -afstrømning målt i åen (ved vandløbsstationen) og vandstand målt i pejleboringerne (B1-B8), og dermed også vandstanden i de naturtyper der ligger i samme terræn, stemmer som nævnt i høj grad overens med hinanden og kan kobles til nedbørsmængderne målt henover sæsonen og i forbindelse med enkelthændelser (kraftige regnvejr). Grafer for vandstande/tryk i de dybe boringer til vandindvinding viser nogen årstidsvariation, men derudover ikke nogen lighed med svingningerne i det terrænnære grundvandsspejl.

Kalundborg Forsyning vil som udgangspunkt fortsætte monitoringsprogrammet i en indkøringsperiode på 5 år efter vandindvindingens start, og om monitoringen af å og pejleboringer viser uforudsete sænkninger af det terrænnære grundvand vil der være indskrevet modforholdsregler i vandindvindingstilladelsen for at kunne håndtere dette.

Efter en længere gennemgang konkluderes i Notatet – Bilag 8:

Konklusion:

Naturtyper og arter omfattet af EU-direktiverne for habitat- og fuglebeskyttelse vurderes ikke at blive påvirket negativt ved udnyttelsen af en indvindingstilladelse til 300-600.000 m³/år fra kildepladsen Deigvad Syd.

Præmissen for kommunens vurdering er at der som vilkår i indvindingstilladelsen indskrives de handlemuligheder, der er skitseret i Kalundborg Forsynings "NOTAT: Deigvad Syd. Forslag til styringskriterier og overvågning".

(Min understregning.)

Danmarks Sportsfiskerforbund er forundret over at det er *handlemuligheder* der ligger til grund for Kalundborg kommunes vurdering af at der ikke sker en negativ påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 156.

DSF finder at Kalundborg kommune skal lave en strategisk miljøvurdering samt en habitatkonsekvensvurdering, for derved at kunne vurdere en eventuel påvirkning af Natura 2000-område nr. 156, samt habitatområde H 138. Derefter skal de godtgøre, at de kompensere foranstaltninger eller *handlemuligheder*, kan godtgøres at sikre at vandindvindingen ikke vil have en negativ effekt.

Vi vil henvise Nævnet til at det tidligere er beskrevet, hvordan Kalundborg kommunes vandindvinding påvirker Bregninge Å.

I Vestsjællands Amts Regionplan 2005-16 Planlægningsdokument nr. 1. Vandløbsplan, fremgår at Kalundborgs indvinding ved Dejvad øver en kraftig indflydelse på Bregninge Å.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder at Miljø- og Fødevarerklagenævnet bør hjemvise Kalundborg kommunes afgørelse om vandindvindingstilladelse til Kalundborg Vandforsyning A/S, til indvinding af grundvand fra Deigvad Syd kildeplads ikke er VVM-pligtig, til fornyet behandling i Kommunen.

Venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen
Natur- og Miljøkonsulent